

תולדות הגאון בעל המחבר הק' זצ"ל

אחד הכוכבים המאירים והמהירים בשמי יהדות אירופה אשר דרך בתקופת הזוהר של דור דיעה הי' הגאון הקדוש רבן של בני הגולה, לו דומיה תהילה, כקש"ת מרן ר' אלעזר לעזר וצוק"ל זי"ע. הידוע על שם ספרו בעל „חשמן רקח“: בעיר וודיסלב שבארץ פולין שם עמדה עריסתו של הג' המחבר אשר נולד בשנת תקי"ח לאביו הרבני המופלג בתורה וי"ש ר' ארי לייב בן הגאון הגדול ר' פנחס זעליג אב"ד לאסק בעהמ"ח ספר „עטרת פז“ ולמעלה בקודש, ולאמו הצדקת מרת לאה רייצא בת הגאון המופלג מיוחסי הכהונה ר' שמואל הכהן כ"ץ בה"ג ר' יחיאל מיכל בה"ג המפורסם ר' אלעזר מוכיח אשר על שמו נקרא הילד אלעזר:

בצין בצין מקטפיה ידיעי ובמעלליו יתנכר נער כי לגדולות נוצר בו נתקיים הכתוב בטרם אצרך בבטן ידעתך עוד בטרם יצאתו לאויר העולם של קדוש זה. ידועה אפיזודה מענינת על אמו הצדקת שהלכה לשמוע בשבת שובה את דרשתו של הרב דמתא בעיר וואדיסלב, וכמנהג רבנים היושבים על מידן החל לשמיע פלפולא דאורייתא כיד ד' הטובה עליו, באותה שעה נשמעה בכיה חרישית בעזרת נשים, אשר הכתה בתדהמה את כל הנוכחות שם, כל העינים הופנו אל עבר הפינה, שם עמדה אמו של המחבר הק', ודמעותיה ירדו ללא הפוגה, מה לך כי תבכי לעת כזאת, הרי עדיין לא התחיל הרב בדברי כבושין וכלל אינן מייסר כשבט לשונו את צאן מרעיתו, ומה פשר ההתייחסות הזו? היא הנותנת! השיבה הצדקת בתמימותה אדרכא, עתה הזמן הנכון ועת רצון לשפוך לב כמים בבכי ובתחנונים שאזכה ג"כ להעמיד בן אשר יאיר את עיני ישראל בתורה, ויזכה לחדש ולפלפל כפי שזכתה אמו של המרא דאתרא, אמן, וכן יהי רצון החזיקו אחריה חברותיה ועל פניהם נסוכה ארשת פנים מרצינות מחד, וגלי הערצה מאידך לאשה כשרה זו, ואכן דמעותיה לא היו לשוא, כי הלא שערי דמעה לא ננעלו, ויעשו למעלה רושם כביר לפני אדון כל, ואמנם התברכה בבן יקיר נטע שעשועים אשר ברבות הימים האירה הארץ מכבודו:

הנה אם אמרנו להעלות על גבי הכתב מהותו ועוצם גדולתו רעדה ופלצות תאחינו, כי מי יתימר בנפשו כלל להעלות על דעתו שהוא ראוי והגון לכך ילאה הכותב ויבש הדיו ויקצר המצע מלחשתרע מלהקיף ולמצות כראוי אישיות רבת האנפין ונסוכת הוד קדומים זו, אך זאת למרדעי, כי לא זאת המטרה, לפרוט כרוכל מידותיו ומדריגותיו כי אם להעלות עלי גליון קיצור תולדות חייו לדור אחרון שהי' מעשה אבות סימן לבנים ללמוד עד כמה שידינו יד כחה מגעת מדרכיו, ולחתדבק באורחותיו, לפי דל מוחנו וקוצר דעתנו ולו יהי מעט מן המעט מני הליכותיו בקודש של ענק רוח זה, ויהי זה שכרינו:

בהגיעו לגיל חמש שנים כבר עלה בכשרונותיו הברוכים ובהתמדתו הנפלאה על כל בני גילו, הוריו המסורים אשר העריכו אל נכונה את האוצר הגדול החבוי במסתרי נפשו הגדולה לא חסכו כל מאמץ והקדישו מאונם והונם למענו ושכרו לו מלמדים מנוסים בעלי שם ובידם הפקידו נשמה גדולה זו, המלמדים עשו מלאכתם אמונה ויגדל הילד ויעש חיל בלמודיו, ויהי בבחינת תלמיד המחכים את רבו וכן שמונה שנה החל לדרוש בפלפולי אורייתא כתלמיד ותיק לשמחת לבב הוריו ומוריו אשר עמלו קשות להרוות את גודל צמאונם, ועם הגיעו לגיל עשר שנים לא נמצאו בכל הגליל מלמדים מתאימים עבורו, הוריו אשר אמנם קשתה עליהם פרידתו נאלצו להפרד ממנו שיגלה למקום תורה, ויעל על כנפי נשרים בישבתו הרמה של זקנו הגאון האדיר בעל העטרת פז שם בא על סיפוקו, ויצוק מים חיים על ידי הקדושים ולא זוה ידו מתוך ידו וישמח בו זקנו ויהי לו למשיב נפש גם שם התבלט מאד בין התלמידים הותיקים ויקראו לפניו אברך אב בחכמה ורך בשנים עם כל זאת לא הוי מחזיק טיבותא לנפשי' ויראתו קודמת לחכמתו וכל רואיו יעידו עליו כי פרי הילולים הוא.

שלוש חגיגות יחדיו כחוט המשולש נשורו ביום אחד אצלו היה זה ביום הגיעו לעול מצוות כשמלאו לו י"ג שנה, א' בר מצוה, ב' סיום הש"ס ג' יום נישואיו בו נכנס לחופה עם זוגתו הצדקת אשת חיל עטרת בעלה הרבנית מרת יוטה בת גאונים גדולי ישראל כהג' המפורסם ר' ארי' לייב אב"ד דדקא אמסטרדם בעהמ"ח ספר גור אריה, נכד הגאונים בעל „הכ"ח“ וה„תורת חיים“ ולמעלה בקודש אם כי צעיר לימים הי' רבנו, ניהון בדעת זקנים ונפשו לא הלכה שבי אחר קציני עם גבירי ארץ בעלי הון אשר עז הי' חפצם לזכות כחתן תמים למעלות זה, אשר בשמן הטוב תורק שמו בקרב עם ישורון, ואכן ענבי הגפן בענבי הגפן מצא אשה מצא טוב חכמת נשים בנתה ביתה חצבה עמודיה ויהי לעזר כנגדו לסעדו ולתמכו כדי שיוכל לשבת באהלה של תורה בהרחבת הדעת ובמנוחה, לאחר נישואיו הי' סמוך על שולחן זקנו בעל ה„עטרת פז“ כשתי שנים בלבד כי אז למגינת לבו באה עת מקודתו של האי סבא קדישא שנקרא לישיבה של מעלה ויתאבל מאד על רבו מובהק זה, אשר רוב תורתו ממנו שאב.

מיד אחרי ששלמו ימי האבל נקרא בקריאה של חיבה ע"י אנשי עיר מולדתו קהילת וואדיסלב לכהן פאר ולהורות צדק ומשפט לעם ד', וישב בשבת תחכמוני בראש בי דיינא רבא כתבונה נפלאה למרות גילו הצעיר בחיותו בן שמונה עשרה אביבים בלבד, שם כיהן שתי שנים בלבד.

בהגיעו לשנת העשרים הי' זה בשנת תקל"ח נעתר להפצרתם של ראשי וטובי העיר פילץ המעטירה חמלאה חכמים וסופרים לעלות על כס הרבנות, ככבוד רב התקבל שם, וימצא כר נרחב לפעולה, והעמיד הדת על תילה, גם תלמידים נהרו אליו מכל קצוות הארץ לשתות בצמא את דבריו ולהתחמם לאורו ולהתבשם מתורתו והוא השגיח עליהם כבכת עינו וכאב רחום

היי להם ויאציל עליהם מזיו הודו ומרוחב לכבו לב הארי המתגבר בתורה ועינו כעין הבדולח להאיר ולפלס להם מעגלי צדק בנתיבות התורה והיראה, ואמנם ראה ברכה בפרי עמלו ורבים מהם שמשו בהוראה ובהרבעת תורה, ובמשך ימי חלדו עלי אדמות וכה להעמיד יותר מאלף תלמידים.

בד בכד עם נטל הרבנות מחד גיסא, וריכוז וקיבוץ תלמידיו מאידך גיסא, לא שקט על שמרו ולא ידע לאות ניה היא, וכל רגע פניו הי' מנוצל על ידו למשוך כעט סופרים להעלות חדושי המרוכים בהלכה, ובאגדה ובפסולא חריפתא עלי גליון, בן כ"ד שנה הי' כאשר החליף מכתבי תורה עם בן דודו נור ישראל ותפארתו הגאון המפורסם בעל ה"נודע ביהודה", [שניהם היו נכדיו של הגאון האדיר ר' יצחק איציק מקראקא], כ"כ עמד במר"מ של הלכה עם הג' ר' לייב חריף מקראקא וה"ג ר' אלעזר הכהן אב"ד וואדיסלב, ומחותנו הג' ר' ירמי אב"ד ק"ק מטרסדורף, הג' המפורסם מחותנו מהר"ם בנעט אב"ד דנקלשבורג ורב מדינת מערין, [בנו הג' ר' ישעי' בנעט הי' חתן המחבר זצ"ל אב"ד בק"ק קאליב ומחוז סובולטש וכל הגלילות] ומהר"ם ברכי אב"ד בפרשבורג ועוד, המוזכרים בחמש חלקי שר'ת "שמן רקח" אשר חיבר.

לא בכדי נתקיים בו הכתוב וראו כל עמי הארץ כי שם ד' נקרא עליך ויראו ממך. הדרת זיו פני קדשו קומתו התמירה אצילותו מאור פניו וחכמת החיים שבו שור לו מעמד רם גם בקרב שרי הממשלה שאינם בני ברית וימצא מסילות גם אל תוך ליבם הערל, וגשא חן כעיניהם, והיו מאשרים דבריו ומתחשבים בו, הם נצלו את השפעתו לכונן שלום בין הקהילות והוא כרוב תכונתו השכיל ליישר ההדורים לשכיעות רצונם המלאה של כל הצדדים.

בשנת תקמ"ח הוציא לאור את ספרו הראשון מפרי עשתונותיו "שמן רקח" ח"א, גם דרשות הכנים בו למען יהי שוה לכל נפש כדרכו בקודש.

בשנת תקנ"ב נפטרה עליו אשת נעוריו הרבנית יוטל ע"ה, ויתאבל עליה מאד וכספרו הראשון בהקדמה הרבה בשבחיה, ויקבל עליה תנחומים, וידכרו בו נכבדות את הרבנית הצ' והיחסנית מרת אסתר בת הגה"צ פאר מקדושים בן אחר בן להנשר הגדול פוסק דורו בעל הש"ך ח"ה חרב יצחק אברהם הכהן אב"ד דפנטשוב ותעמוד לימינו במסירות נפלאה כל ימי חייו עד וכולא בתרייתא.

בשנת תקנ"ד בעצומה של מלחמה מהפכנית בה נקרעה ארץ פולין בין 3 שכנותיה רוסיה, פרוסיה, ואוסטריה, סבלו היהודים רבות מכך צוררי ישראל נצלו הטב אנדרלמוסיה זו והסתערו כשצף קצף גדודי פולמן וגרורותיהם, על גופם ומינונם של ישראל ככל העולה על רוחם, ובכל מקום נטפלו תחילה אל רבני ופרנסי הקהילות ותבעו דמי כפר בעדם הון תועפות, וידלגו בחרבותיהם מעיר לעיר וגם סמוך לפילץ הגיעו, ויחרדו טובי העיר אל חרב להעמידו מבעוד מועד על הסכנה האורבת לו בשער, למען ימלט נפשו ונפש ב"ב, אך מה רבה תמיהתם על קור רוחו שלותו ושאננותו, ואינו שועה כלל לדבריהם ויניחוהו כעסק תורתו, אך מיד שבו בצעקות מחרידות רבנו 1111 הסכנה גדלה מרגע לרגע הבה נמלט יחדיו, בטרם יבולע לנו והוא בשלו עומד איתן על מקומו, והשיבם לאמר: לא איראו הם יעזבו את העיר עוד בטרם יבואו בה, וכך הי', כי בעת ההיא הגיעה ידיעה אל הגדודים המזהירה אותם שהרוסים דולקים אחריהם ומיד נסו בבהלה וכחפזון, ולא נפל דבר ארצה מכל אשר חזה איש האלוקים ברוח קודשו, ואמנם ניצל בגופו אך ניוק ברכושו, כי שליו מיוחד מטעם הצבא אלצו לעשות קנין על רכושו תמורת שטרות אשר בנסיבות המלחמה אבדו את ערכן ויצא נקי מנכסיו.

צער רב נצטער אותו צדיק על אשר חלק ניכר מתלמידיו אהובי נפשו שנאלצו בכורח נסיבות המלחמה להפרד מעליו, כי נשכר מטה לחמם נגידי העיר התרוששו ואף את עצמם ובני ביתם עמלו קשות בצוק העתים לפרנסם, ולא הי' מי שישא בעול החוקתם של בחורי החמד.

בשנה זו עוד הצליח להדפיס ספרו "שמן רקח" ח"ב, ובשנת תק"ס הוציא לאור את ספרו הנוכחי "תורת חסד" מעט חכמות ורב האיות ובו ארבעים כללים על הש"ס, הג' בעל ה"קול אריה" העיד על הספר שכל כלל מלא ש"ס ופוסקים והוא השאיר בכתובים תגהות בכ"י על הספר, "תורת חסד" כ"כ מוזכר הספר במנחת חינוך מצוה תק"ז.

בשנת תקס"א שיחרו פניו נכבדי העיר טריטש, שיואל להענות להסצרתם לכהן כאב"ד ור"מ בעירם, וזאת לאחר שאחדים מבני העיר שהו בעיר נקלשבורג, ובאותה שעה עבר שם רבנו ונתכבד ע"י רב המדינה ואב"ד דנקלשבורג הגאון המהר"ם בנעט לדרוש בשמונה בתי הכנסת. וזאת למלא בקשתו ונשא מדברות קדשו בהלכה בפסול ואגדה כיד ד' הטובה עליו, "סיני ועוקר הרים", המה ראו כן תמחו והתייעצו עם מהר"ם בנעט והביעו את משאלתם לקחתו אליהם, להורות להם דין. הגאון התלהב מאד מהרעיון והרבה בשבחו של הגאון האורח בצינו שהוא נמנה על גדולי הדור והוא בקי בכל חדרי תורה וזכות גדולה היא לכם אם תזכו בו, כי אין כמוהו בכל רבני מעהרין, ולא אחרו אנשי טריטש להגשים מטרותם, אמנם אנשי פילץ אשר נקשרו בעבותות אהבה לרבים נעצבו מאד אל ליבם, וגם הרב קשתה עליו פרידתו מהם, אך לא הי' לו מנוס מכך כי רצה להרחיב גבולי ישיבתו ולחבר במנוחת הנפש ספריו הרבים, וזאת לא נתאפשר לו כי אם בטריטש, שם כיהן כ"2 שנה, בראשית שנות שבתו שם הכין חיבור גדולת ונפלא על חושן משפט ובירר סולת נקיה חדושי דינים היוצאים למעשה משיטות הראשונים ואחרונים ונאבד ממנו, ואז כגבר חלציו להוסיף ידו שנית בחיבור הלז, אך שוב לפני שבכך על המוגמר היה למאכולת אש עם עוד אלף ומאתיים ספרים וכל כתלי ביתו, לכולם מצא תמורה, אך לא לחיבור זה, והתכונן שוב לנסות מולו אך הרגיש כי יש דברים בגו, וישפוך את מרי לבו בפני מחותנו מהר"ם בנעט זצ"ל, וישיבו הגאון לאמר חדל לך מזה, כי מן השמים יעכוכך, לכל

יחדלו להגות בדברי הטור והבית יוסף, כי על ידי הפצת חיבור זה אשר כל דבר דבור על אופניו בטוב טעם, לא היו נזקקים לעיין בראשונים כמלאכים, וירא כי נאמנו דבריו, וימשוך ידיו מחיבור זה.

בשנת תקס"ז הוציא לאור ספר „שערי חכמה“ המכונה „שב שמעתתא“ אשר עליו המליץ הגאון האד"ר מהר"ם בנעט „הספר הזה לא חברו ילוד אשה אלא מלאך ד'. ולא נראה כבושם הזה מעולם“. שם בטרטש קבע שם משפחתו בשם לעוו כפי פקודת הממשלה בעת ההיא ולא השתמש רבות בשם זה כי אם לצורך גדול, והשתמש בשם אביו „בן ר' ארי' לייב“. אמנם בנו הגאון בעל השערי תורה אמן לעצמו כנוי זה, אך בנו הג"מ ר' יחיאל קרא לעצמו לעהרפריינד, ובנו השלישי ר' ארי' לייב בשם מינץ יכונה, שם השיא את 2 בנותיו מזוגתו הראשונה הבת אסתר נשאה להגאון ר' שמואל כהן אב"ד דק"ק פילזען וגאלטטוי, השניה נשאה למיוחד שבתלמידיו הג' ר' לייב פולק מברודא אב"ד קעניגסוירט, ואוססא, ובתו הקטנה מזיווג שני בת הגאון מפינטשוכ מרת גיטל נישאה להג' המפורסם ר' ישעי' בנעט אב"ד קאליב ומחוז סאבאלטש והקאמידט בטרם עזב את העיר הספיק לחבר גם שמן רוקח על מסכתות, משם עבר למלאות מקום חותנו מזוגתו הראשונה הג' ר' שמואל הכהן כץ בערי ראנשבערב. פילזען וגאלטטוי במדינת ביהם, שם היו הרבה פשוטי עם ובעיקר משך ליבם לאביהם שבשמים ע"י דברי אגדתא המעוררים את הלבבות. שם הוציא לאור ספרו „יבין שמועה עה"ת“ ויכהן שם 3 שנים ולהפצרת אנשי טריטש שלא השלימו עם עזיבתו, הסכים רק ע"י פנייתו של מהר"ם בנעט לשוכ שנית לחדש שם רבנותו, ודין דברים חריף פרץ בין אנשי ביהם לאנשי טריטש בקשר לרבנו, אולם ידם של אנשי טריטש היתה על העליונה, שם ישב עד שנת תקפ"א ושני סיבות אלצוהו לעזוב אותה לחלוטין א. השרפה הגדולה שאכלה ככל פינות העיר, וכמעט נשרפה כליל. ב. הגזרה הנוראה בענין החיתון בחבל ארץ זו לפיה אסור הי' לחתן במשפחה רק עם הגדולים בשנים ושני בני הצעירים היו בכלל הגזרה, ע"כ נאלץ לעזוב ואנשי פיורדא בקשוהו לכהן בעירם וידוע שהחת"ס ז"ע רצה לעזוב את פרשבורג ולהחליפה בעיר זו, וגם בעל המחבר נמשך ליבו לעיר חשובה זו אך כבר נתן הכטחתו לאנשי מיקולאש, ובעבור כל הון לא ישנה דברו כי האמת היתה נר לרגלו, שם כלכלו את תלמידיו בהרחבה גדולה רשמו ורחב לבבו עבור זה, שמחה יתרה היתה לו שם ונחת רב, ע"י בנו הג' המפורסם ר' בנימין וואלף על הופעת, חיבורו „שערי תורה“ ובהקדמתו שם הוא נותן שבת והודי' לד' שזיכהו בבן שכזה, בשנת תק"ס הוציא לאור ספרו זה על ספר המקח והממכר להרב האי גאון ז"ע. בשנת תקפ"א הוציא לאור ספר שערי דיעה ח"א על יר"ד ובשנת תקפ"ח הוציא לאור חלק שני של ספרו זה על יר"ד. משם עבר לסאנטוב בשנת תק"צ והוא בן ע"ב שנה, על אף הפצרות ובכיות אנשי מיקולאש לבל יעזבם, הוא באחת ולא ישנה החלטתו מפני מעשה שהי' בשני סוחרים תושבי מיקולאש ששהו לרגל מסחרם בעיר הכירה וינה שבעות מספר, וחזרו מגולחי זקן ומקוצצי פיאות, וישנו טעמם לבל הכר באורחם ושיגם. ויקנא לאלוקיו בגודל צדקתו ויוכיחם על פניהם וריתחא דאורייתא קמרתח ביה ויאמר אם הי' יכול כאן לקרה כדבר הזה לא אחפרץ לשאת עלי משרת רבנות זו, וגילה את אוזני מקורביו לאמר. לכשתודמן לי קהילה אחרת לא אשיב פניה ריקם וידוע הדבר לאנשי סאנטוב וישמחו בו לעטרו בנזר הרבנות, שם הוציא לאור ספרו „קונטרס החזקות“ המכונה - „זכרון אהרן“ ע"ש בנו מחמדו שנפטר על פניו בדמי ימיו בהיותו בן י"ח שנה כלבד אסון זה פגע בו מאד ובמיוחד שבו זה אשר למד בישיבתו הרמה של מהר"ם בנעט מניקלשבורג הצטיין בחריפותו ובקיאיותו העצומה. והוא מציין בהקדמתו בני המנוח הנ"ל העירני לסדר קונטרס זה על עניני החזקות המפורסם בתלמוד. ונעזרתי בכמה ענינים ע"י זכרוננו הטוב, אך התעודד ושב לעבודת הקודש וימצא בה נחמתו, ונתקיים בו „זאת נחמתי בעיני כי אמרתך חייתני“, בשנה ההיא נחלש מאד והתיאשו ממנו הרופאים או קרא לבנו ר' ארי' לייב - ויאמר לו: לך לר' ניסן בעצמך והבא לי צלוחית שמן אפרסמון, ויבא לו, וכאשר יצק מן השמן י"ד יום עליו שב לאתנו וישאלהו בנו מה זאת? השיב: בחלומי הראוני מן השמים את הפסוקים „שמן על ראשך לא יחסר“ רפאות תהי לשריך ושקוי לעצמותיך“. בשנת תקצ"ג אבד מאור עיניו ע"י גשם כרד ורעמים ויהומה רבה ממנה נשרפו בתים רבים, והגה כבימים כתיקונם בתורת ד' ובזכרוננו הכביר הי' כל למדו אצלו כמונח בקופסה ה. זכה לחדש לאמיתה של תורה חידושים ערבים, ואחרים העלו חידושי על גבי הכתב. וגם בעיני ציבור לא נס לחו מלעמוד איתן כצור החלמיש נגד עוברי עברה ונהג נשיאותו ברמה ויגבה לבו בדרכי ד', והי' עשוי ללא חת, הדבר בא לידי בטיב באחד שרצה תמורת הבטחת שלמונים לקבל משרת רבנות שלא הלמה אותו כלל, כי קל דעת הי' ומולול בעקרי תורתנו הק'. ומתוך גביית עדות ניכרו הדברים כאמיתותם וניכר בו כי חשוד ברנש זה במגמה זדונית להרוס דת תורתנו הק'. אזי כלביא יקום רבנו וכארי יתנשא ללחום בבן בליעל זה וצירף אליו עוד שלושה מגאוני הדור כבעל החת"ס, והגאון בעל ישמח משה, והגאון מהר"ם א"ש, ויעבירוהו ממשרתו והלה הוסיף חטא על פשע במצח נחושה והביא הענין לערכאות וגם שם בין הגוים נתגלה קלונו ויאשרו גם המה כי איבד משרתו והחת"ס כתב עליו בשר'ת חר"מ סימן ר"ז כי בר נידוי הוא וכי חייב הוא לפייס את הגאון הישיש מסאנטוב על הפגיעה בכבוד הרם.

בשנת תקצ"ה נדפס בלוצוב ספרו האחרון „מעשה רקח“ על שו"ע אר"ח. אמנם בכתובים השאיר כתבי יד מרובים שלא ראו אור הדפוס, רק 2 הוכנו לדפוס ע"י צאצאי צאצאי הגאונים ר' שמעון מינץ ואחיו ר' אברהם מינץ, ואלו הספרים: שמן רקח מהדורא תליתאי החדשות (תרס"ב), ואחרון חביב שחיבר בערוב ימיו ונקרא בשם מנחת ערל נדפס בשנת תרע"א והם דרושים ודברי הספד על גאונים וצדיקים בניהם גם חותנו אב"ד פינטשוכ צוק"ל. ואלו הספרים אשר השאיר בכת"ק: „הלכה פסוקה“ על שו"ע אר"ח: מוזכר בהקדמת ספרו יבין שמועה „ארחות משפט“ על שו"ע חר"מ, מוזכר בהקדמת סמא דחיי חבור גדול על שו"ע אבן העזר: מוזכר בשר'ת שמן רקח ח"ג השמטה סי' ר'.

חידושי הלכות שמן רקח על מסכתות חגיגה, סוכה, מגילה, מוזכר בהקדמת ח"י הלכות שמן רקח ח"א.
חידושי הלכות שמן רקח, ספרו הגדול על כל הש"ס: מוזכר כשר'ת שמן רקח ח"ג
הגהות על כל הש"ס: מוזכר בספר תולדות לנכדו הרב אלעזר מינץ. כעת נמצא בת"א ח"י נכדו.
שר"ע שמן רקח ח"ד: מוזכר בהקדמת שמן רקח ח"ג.
שר"ת שמן רקח ח"ה: מוזכר בהקדמת שמן רקח ח"ד.
הגהות על כל הש"ס ירושלמי ח"א נמצא בברוקלין

ועוד הרבה חידושים השאיר בכתובים אלא שלא נקבו בשמות. וחמשים שנה כתב חידושים כמעט כרציפות מידי יום ביומו, ובצוואתו הקדושה הוא מבטיח ברכה מרובה לכל מי שיש בידו לקנות ולהגות בחידושו ואם יזכה יעתיר בעתו במרומים. במלאת לו שבעים שנה כתב צוואתו הקדושה שהופצה בין כל נכדיו עד היום הזה.

אשכבתיה דרבי

בשנת תקצ"ז ביום כ"ו שבט לעת ערב הזמין אליו את אנשי הח"ק וילינו אצלו בלילה והוא שוכב תפוס כרוב שרעפיו, ויתן שבח והוד' להש"ת על העבר ויאמר מה הפסדתי בעוה"ז יותר מששים שנה שמשתי ברבנות, והייתי מחזיק ומקיים את התורה בכל כוחי, בלי שום משא פנים לאדם ולחמתי נגד מהרסי דת תורה"ק 12 ספרים חברתי והוצאתים לאור העמדותי תלמידים הרכה שמספרם יותר מאלף אשר הרבה מהם נעשו רבנים, אחד מבניי הוא השערי תורה. אח"כ הזכיר שמות כל בניו כנותיו וחתניו ונכדיו וברכם וידבר על לב זוגתו דברי תנחומין. בבוקר השכם כ"ז שבט טרם עלות השחר אמר: היום אשכים להתפלל יותר מבשאר ימים וצוה להניח לו טלית ותפילין ובקש כמה פעמים לראות אם יצא עמוד השחר והתחיל לומר ברכת התורה וברכת השחר ובהגיעו ל,,אחד ואין יחיד כיחד" אתקטר בחד קטירה לחי עלמא ויצאה נשמתו הטהורה והזכה באחד, והשמועה עשתה לה חיש כנפים ואבל גדול כפי ומספר על הלקח ארון האלוקים, ונטמן בסאנטוב ע"י ידיד נעוריו הגה"ק ר' יואב בהגה"ק ר' ירמ' אב"ד מטריסדורף ואח"כ גם בסאנטוב ע"פ צוואתו הק' נחרטו על מצבתו טורים אלה כדלהלן:

פ"ב

הרב המפורסם מר"ה אלעזר זלה"ה

אשר חבר ספר ,,שמן רקח" ב"ח וחדושי הלכות שמן רקח וזר זהב ותורת חסד, וסמא דחיי, שב שמעתתא, יבין שמועה, שערי דעה, ב"ח וס' קונטרס החזקות מעשי רקח והעמיד תלמידים הרבה, והי' אב"ד בכמה ק"ק ובסוף בק"ק סאנטוב יצ"ו
,,ואיננו כי לקח אותו אלקים ביום ד' כ"ז שבט תקצ"ז לפ"ק

ת. נ. צ. ב. ה.

אלה תולדות המחבר בקצרה. ויה"ר שזכותו תגן עלנו ועל כל ישראל להתברך בכל טוב ונשמע ונתבשר כשר'ט ישועות ונחמות כבא לציון גואל ברוב רי"ח מרובים לעם אהבים ואז יפציע כשחר אורנו ויקיצו שוכני עפר לעינינו במהרה בימינו כ"ר:

נכתב והובא לדפוס ע"י המר"ל נכד המחבר זי"ע